

М. Б. Кальницький

Куренівка

КУРЕНІВКА - історична місцевість Києва. Знаходиться на низині, пересіченій струмками, у межах сучас. Поділ. й Оболон. р-нів, межує з місцевостями Сирець, Пріорка, Оболонь. К. відома від 1-ї пол. 18 ст. як пн. приміське село (1752 - 49 дворів), яке належало київ. магістрату. За версією М. Закревського, після Андрусів. перемир'я (1667) тут розташовувалися курені прикордон. сторожі, від яких і походить назва. В описі 1775-86 місцевість згадується як підгороддя Куренівщина. 1833 К. включена у межі Києва, до 1918 - передмістя у складі Плоскої поліцей. дільниці. 1918-20 в Києві існував Куренів. міський р-н, 1921 - Куренів. підрайон. У 19 - на поч. 20 ст. населені квартали К. були оточені числен. приват. хуторами (1872 - понад 50), які використовували для с.-г. та пром. виробництва. Діяло кілька пивоварень, цегелень; 1845 засн. шкір. завод (тривалий час належав купец. родині Кобців; нині АТ «Чинбар»). Громад. і реліг. осередком К. була парафіял. Петропавлів. церква (спершу дерев'яна, 1750-і рр.; цегл. храм зведено 1903-05 за проектом арх. [М. Казанського](#), 1986 зруйнований). 1860 при ній відкрито нар. училище. Від того ж року на ринк. Петропавлів. площі проводили ярмарки. 1868 створ. [Куренівське кладовище](#), 1906-61 існувало Копилов. кладовище. 1894 на К. відведено ділянку Київ. міщан. товариству для влаштування богадільні (діяла до 1919), при якій 1897 споруджено цегл. каплицю, яку 1899-1900 за проектом арх. В. Ніколаєва перебудовано на церкву св. Пантелеймона (1913 реконструйована, арх. М. Гарденін; 1963 зруйнована; навпроти місця храму на вул. С. Склярєнка встановлено пам'ят. знак). 1909 на гол. магістралі К. - вул. Куренівська (нині частина вул. Кирилівська, яка від рад. часу до 2015 носила ім'я М. Фрунзе) побл. рогу Казарменого провулка (нині вул. В. Рилєєва) збудовано одноповерх. юдей. молитовну школу (функціонувала до 1920-х рр., не збереглася). 1911 на кошти педагога С. Грушевського та за сприяння його сина історика, держ. діяча М. Грушевського тут відкрито міське початк. училище. Закладу присвоєно ім'я [С. Грушевського](#); будівлю за проектом арх. [Е. Брадтмана](#) та [В. Кричевського](#) оформлено в стилі укр. модерну (нині корпус екон. факультету [Академії муніципального управління](#), вул. Кирилівська, № 164). У квітні 1919 відбулося т.

зв. Куренів. повстання - зброй. виступ проти більшов. влади селян низки передмість Києва та приміс. сіл за підтримки повстан. загонів у координації з військ. командуванням УНР. Під час нього загонам під керівництвом отаманів Струка, [Бурлаки](#) (О. Гончара), [Зеленого](#) (Д. Терпила) вдалося на короткий час взяти під контроль значну частину Києва. 1929 на ділянці пл. 6,5 га споруджено у стилі конструктивізму корпус взуттєвої ф-ки, вироб. потуж. якої згодом складала понад 2 млн пар на рік. 1927-32 між вул. Копиловська та М. Фрунзе зведено великий комплекс житл. будинків для працівників шкір. промисловості. Вживали заходи й з благоустрою місцевості, зокрема 1937 відкрито парк ім. М. Єжова (нині Куренівський, 8,18 га). Унаслідок прокладення Поділ. узвозу у 1950-х рр. зросло транспортне значення К. Нині через місцевість проходять численні маршрути громад. транспорту, на ній містяться Поділ. трамвайне (раніше - Троїцьке, ім. Л. Красіна, засн. 1891) та Куренів. тролейбусне (засн. 1984) депо. 1961 будівлі К., зокрема трамвайне депо (1995 встановлено пам'ятний знак з прізвищами працівників, які загинули) значно постраждали від [Куренівської катастрофи](#). Від 1960-х рр. на теренах К. ведеться багатоповерх. житл. будівництво; за пострад. доби частину пром. корпусів перетворено на комерц. заклади. На Куренів. ринку діє загальноміс. центр торгівлі зоотоварами - «Пташиний ринок». На пагорбі понад К. розташ. [Кирилівська церква](#) та [Кирилівська лікарня](#). Мальовничі ландшафти місцевості відображені у творчості багатьох укр. художників, тут мешкав [І. Їжакевич](#). У 1930-40-х рр. на К. минуло дитинство письменника [А. Кузнецова](#) (зображений на пам'ят. знаку жертвам Бабиного Яру на вул. Петропавлівська, скульптор В. Журавель, 2009).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

- 1. Закревский Н. Описание Киева. Т. 1. Москва, 1868;**
- 2. Яковлев А. Предместья города Киева: Преорка, Куренёвка и Сырец: Истор.-юрид. очерк. К., 1914.**

Бібліографічний опис:

Куренівка / М. Б. Кальницький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-51844>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).